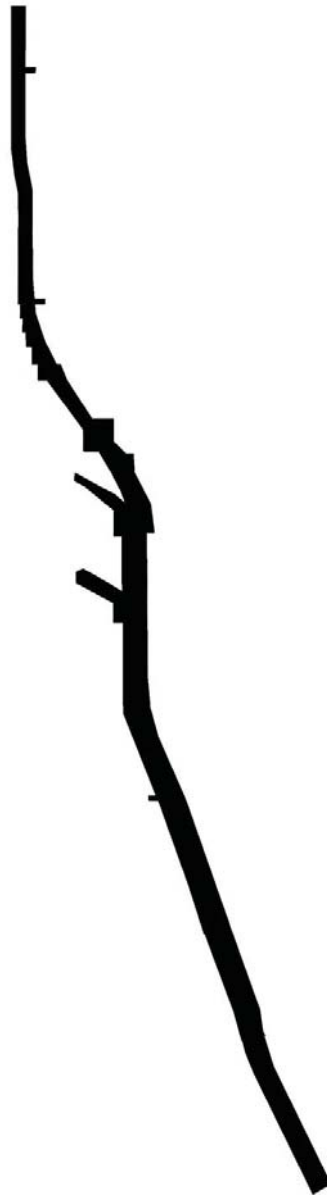

The High Line

Hur väl fungerar promenadstråket som grön kil i New York City?

Introduktion

Vi är två landskapsarkitektstudenter som med en nyss avslutad kandidatexamen beslutat oss för att läsa kursen Studieresa inom landskapsarkitektur på SLU. Vi har valt New York som resmål och vårt studieobjekt är det nyanlagda promenadstråket The High Line, ritat av New York-kontoret James Corner Field Operations. Studieresan har ägt rum under tre månader hösten 2009.

Bakgrund

New York är en tätbebyggd och tätbefolkad stad. Speciellt på Manhattan där höga skyskrapar på sina ställen skapar en mörk, tät och aningen ogästvänlig miljö nere på gatorna. Här finns få rekreations- och grönområden och man kan uppleva det som om man är "instängd" i den mörka och enformiga staden. Små öppningar, ibland i form av grönområden, inklädd i stadskärnan blir därför viktiga för att skapa en mer human och omväxlande miljö. I New York jobbar man för närvarande mycket med att förbättra grönsstrukturen i staden, man bygger bland annat två nya parkområden, den ena är Hudson River Park utmed vatnet på västra sidan av Manhattan samt Brooklyn Bridge park på Brooklyn sidan av New York.

På Manhattans sydvästra sida i stadsdelen Chelsea har man i år, 2009, öppnat parkstråket The High Line som är byggt på ett gammalt tågspår, beläget några meter ovan gatunivå. Stråket är ett utmärkt exempel på hur man kan utnyttja en förfallen och bortglömd yta. Det är ett projekt som fått mycket uppmärksamhet i media på grund av sin originalitet. Projektet The High Line startade 1999, men hade då varit påtänkt i flera år. Projektet drevs på av den ideella intresseorganisationen Friends of the High Line. Området, Chelsea, som är ett gammalt industri- och transportområde var i stort behov av grönsstruktur och parker. Spårområdet som The High Line är byggt på, är ett gammalt järnvägsspår som byggdes under 1930-talet för att öka infrastrukturen och kommunikationsmöjligheterna på västra Manhattan. Tågrälsens trafik pågick fram till 1960-talet och sedan avtog trafiken rejält och rälsen hade stått orörd under 20 år när The High Line byggdes. Fotografen Joel Sternfelds fotografier av järnvägen från tidigt 2000-tal med fokus på växtlighetens självspredning har varit till stor inspiration för projektet. Promenadstråket är planerat att bli dubbelt så långt som i nuläget och följa hela tågrälsen. För närvarande pågår byggnationerna av etapp två, diskussioner angående etapp tre pågår fortfarande.

Syfte

Syftet med vår kurs är att genom exemplet, The High Line, undersöka hur man i New York har tagit tillvara på outnyttjad mark i staden och omvandlat denna till rekreationsområden. Vår frågeställning är: "Hur väl fungerar promenadstråket som grön kil i New York City? Fyller stråket sitt syfte?"

Metod

Vi har valt att studera promenadstråket med hjälp av fyra olika metoder. Metoderna är utvalda för att komplettera varandra och ge en så djupgående bild av promenadstråket som möjligt. Vi har valt att undersöka The High Line under de här rubrikerna: inventering/platsbeskrivning/design, frågeformulär/samtal med människor, analys av promenadstråket samt skisser/fotografering. Utefter dessa metoder har vi sedan reflekterat och skapat oss en egen bild av The High Line och vilken funktion den fyller som grön kil i New Yorks innerstad.

Inventering/platsbeskrivning/design

Vi har inventerat och gjort en platsbeskrivning av promenadstråket utifrån vad som finns på platsen, både storskaligt och i detalj. Även studier i hur väl det smälter in och förhåller sig till sin omgivning har varit viktigt i vår studieprocess.

Frågeformulär/samtal med människor

Vi har sammanställt ett frågeformulär med frågor rörande promenadstråket och dess funktion i staden. Frågorna rör bland annat hur ofta besökarna gick till The High Line, vad de gör när de är där och vad de associerar med stråket. Vi har delat ut frågeformuläret till trettio slumpmässigt valda besökare på The High Line. Utifrån svaren som vi fick ta del av både skriftligt och muntligt har vi sedan gjort ett urval och en sammanställning av svaren och utifrån dem skapat oss en relativt klar bild av besökarnas uppfattning av promenadstråket The High Line.

Analys

Vi har analyserat The High Line på plats med hjälp av Kevin Lynch's analysmetod. Vi har också valt att lägga in andra iakttagelser som vi ansett viktiga i analysen, så som viktiga siktlinjer.

Skiss & fotoprocess

För att få en djupare förståelse och känsla för promenadstråket så har vi valt att använda oss av kreativa tillvägagångssätt som skissande och fotograferande.

Resultat

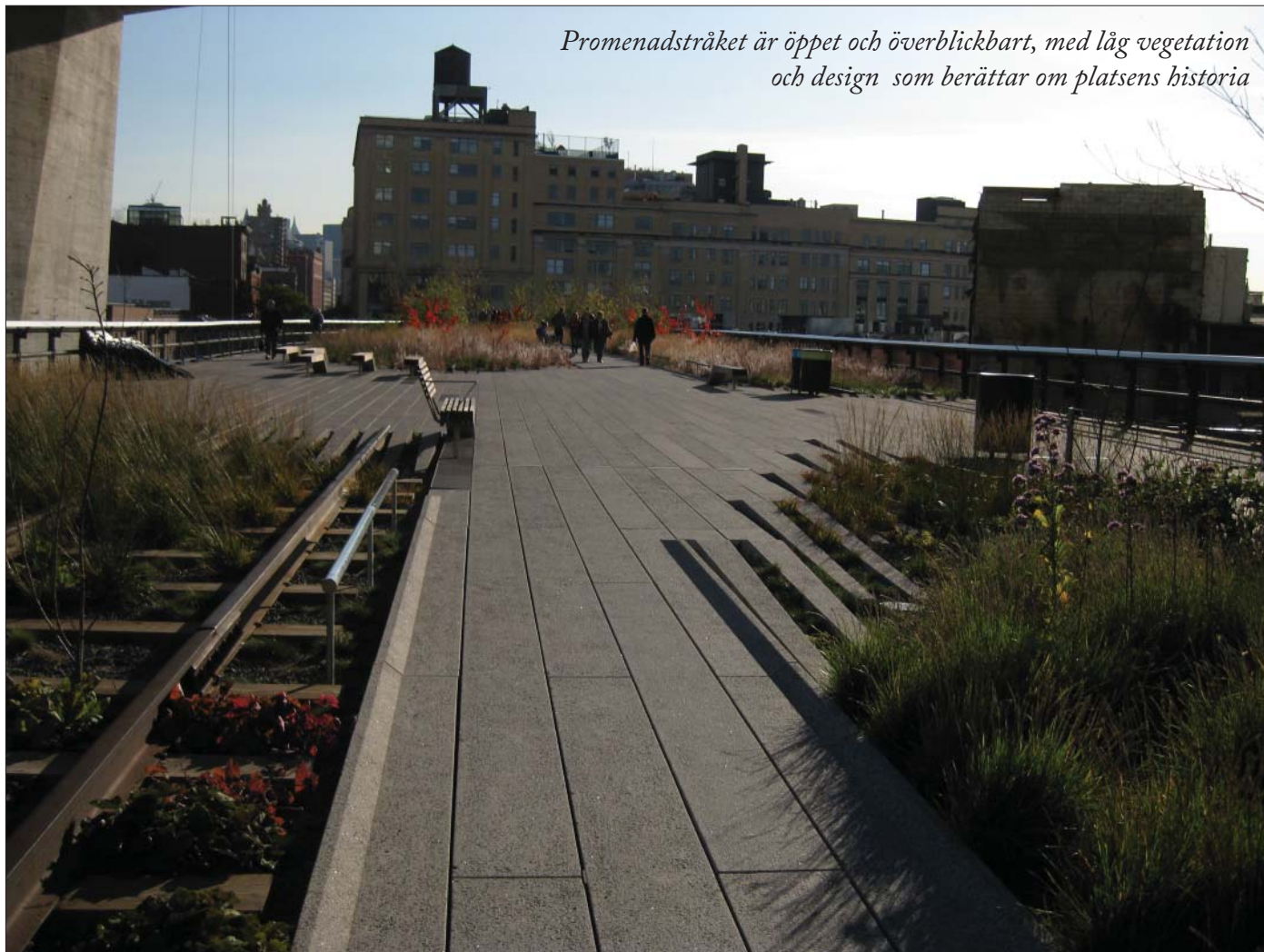
Inventering/Platsbeskrivning/Design

När man kommer upp ur tunnelbanan på exempelvis 14th street på Manhattans västra sida och promenerar västerut kan man ana Hudson River vid gatans slut., där upphör de höga byggnaderna, liksom skuggorna med dem, och det ljusnar. Man kan också ana konturerna av The High Line som ser ut ungefär som en lång bro som sträcker sig mellan husen några meter upp i luften. Hösten 2009 har man anlagt sektion 1 av parken som i slutändan ska bli totalt 2,3 km lång, och den är anlagd på den del av rälsen som finns mellan Gansevoort street i söder och 34th street i norr.

Parken har fem uppgångar från gatan, två av dem med hissar. Den rymmer gott om sittplatser, i form av fasta bänkar, solsängar och lösa café-stolar och bord. Det finns två stycken små vagnar som säljer fika samt en offentlig toalett. Två korta sektioner av parken passerar igenom huskroppar och har därmed tak, där förekommer olika evenemang som föreläsningar och konstutställningar. Parken sköts ständigt av parkarbetare, och där finns alltid flera parkvärdar som promenerar runt och svarar på besökarnas frågor. Parken är bara öppen för besökare dagtid, den stänger varje kväll klockan tio och öppnar igen klockan sju på morgonen.

Promenadstråket är en populär plats för rekreation och vila. Här syns ofta studenter med böcker, pensionärer på promenad och arbetande för en snabb lunch utombus. Här möts alla åldrar och människor med olika intressen.

The High Line är alltså byggd på en gammal tågräls, och hela idén med projektet är att bevara platsens själ som övergivet spårområde. Man har därför låtit gestaltningen influeras starkt av utseendet på ett gammalt övergivet, övervuxet spårområde med självsådd vegetation. Originalrälsen har plockats bort för att göra det möjligt att anlägga växtbäddar, men sedan lagts på plats igen och vegetationen har fått växa upp omkring den. Växterna har valts ut av holländske trädgårdsdesignern Piet Oudolf för att föra tankarna till en gammal bangård och de växter som naturligt börjar växa på en sådan plats efter att tågen slutat gå där. Man har valt växter som naturligt växer på sådana platser, men också växter som helt enkelt har likande karaktär. Detta har resulterat i mycket gräs i många olika färger och höjder. Något annat som är typiskt för växtvalet är att man valt växter som är vackra också efter att de vissnat. Detta, att man låter överblommade växter finnas kvar, i den annars så strikt skötta parken, bidrar också till att föra tankarna till en övergiven plats. Man kan alltså säga att planteringarna på The High Line har planerats i detalj för att ge intrycket av att vara oplanerade. Alla parkens detaljer är välarbetade och man har skapat en mycket enhetlig design där bänkar, lampor och rabatternas form smälter samman med promenadstråkets tågrälskaraktär.

Frågeformulär/samtal med människor

Våra frågeformulär och våra samtal, med ett tiotal besökare, bekräftade mycket av det vi redan anade och som vi har lagt märke till under de många studiebesök som vi har gjort i parken. Könsfördelning och åldersfördelning i parken är väldigt blandad, hit kommer alla sorters människor. Vi har valt att dela upp frågorna från formuläret under varsin rubrik och delge exempel och de vanligaste svaren på frågorna.

Why did you come to the High Line today? Här kom det fram att många människor går till The High Line under lediga dagar för att promenera, vila eller ta en fika med familj och vänner. Dagen vi valde att dela ut våra frågeformulär var en solig och varm dag och flera av våra deltagare i undersökningen hade gått till parkstråket för att vara ute i det fina vädret och fånga dagen. Det var även en del av besökarna som hade sin arbetsplats i närheten och som gick dit under lunchen eller en kort paus för att vila och äta och hämta inspiration. Det var även flera av besökarna som var där för att studera designen av stråket och för att uppleva den omtalade platsen för första gången, vissa av dessa var turister.

Do you come here often? Det visade sig att flera av människorna besökte platsen för första gången. Men flera av de som har varit där tidigare åker gärna dit igen. Finns det tid och fint väder så väljer många att gå dit flera gånger i månaden.

Under sommarhalvåret är det vanligt att familj och vänner beger sig till The High Line för picknick eller en kopp kaffe i solen. Nedan ser vi en av knutpunkterna, en vacker plats med moderna sittmöbler och spröda träd som fortfarande är gröna långt in i oktober månad. Platsen ligger alldeles intill ett sittdäck med utsikt över flera vägar som korsars.

Mitt på promenadstråket har man valt att bevara de gamla tågrälserna och göra portabla sitttor av dem.

Do you live near by, do you work in the neighborhood or do you have another reason to visit this part of town often? Det verkade i vår undersökning som att många människor åkte till området och till The High Line bara för att besöka promenadstråket. Flera av besökarna var också personer som arbetade i området eller bodde i närheten och som ofta tillbringade tid på parkpromenaden.

How did you first find out about the park? Parkstråket som öppnades först i år har fått stor uppmärksamhet och lyckas därav dra stora mängder nya besökare varje dag. Många läser om det i tidningar, eller hör om projektet via vänner och bekanta som har besökt The High Line.

What do you usually do when you come to the park? What are you doing here today? (Have coffee or lunch, relax, meet your friends/family, admire the park etc) Frågan om vad människor gör när de besöker parken varierar och visar på vad platsen erbjuder för olika aktivitetsalternativ. Ur vår undersökning kan vi dra slutsatsen att de flesta människorna går dit för att upptäcka platsen. Många gick även dit för att bara få en paus i vardagen, vila, promenera, ta bilder, fika, träffa vänner, äta lunch med mera. Vanliga svar ur formuläret var: Discover, relax, meet friends, pleasure walk, take pictures.

The High Line is a new park, has it replaced another activity or another park for you? Det var väldigt få som svarade att promenadstråket har ersatt någon annan plats eller någon annan aktivitet för dem.

Is there something in particular that you associate with the High Line? Like a word or a feeling?

Vi har samlat alla ord som besökarna förknippade med parkstråket. Relaxing, graffiti and freedom (innan parken anlades), joy, peaceful, enjoyable, unique, smiles, brave architecture, upscale, beautiful, pure glee, freedom, escape from the city, open sky, chilled out, romantic, innovative, creative, alive, urban planning perfection, renewal, sweet summer smell, clean, space, serenity, nice view, "a place apart", new design, peaceful, very NY, quiet, blade runner. Det var även flera av våra deltagare som hade skrivit ned beskrivande meningar av promenadstråket. Exempelvis: "It beautifully combines nature and modern architecture with the value of the environment", "Definatly an urban park. Mix of nature and new materials which is totally different from Central park", "It is the best thing that has happen to NY in years".

Do you think that something is missing at the High Line? Is there something that would make the park better? De flesta svarande i vår undersökning var väldigt nöjda med stråket. Men det fanns en del intressanta svar: En person vill ha en bar, en annan mer skugga att gömma sig i under soliga dagar, och en tredje fler vackra svenska flickor. Någon vill ha mer konst och skulpturer att se på. Någon tyckte att utseendet på omgivningarna i området borde åtgärdas. Vissa ville helt enkelt ha en längre park. Andra önskemål var fler soptunnor, eldstäder, fler sittplatser, mindre oväsen, mer naturliv, fåglar och ljud av vatten. En person saknade ruffighet i parken.

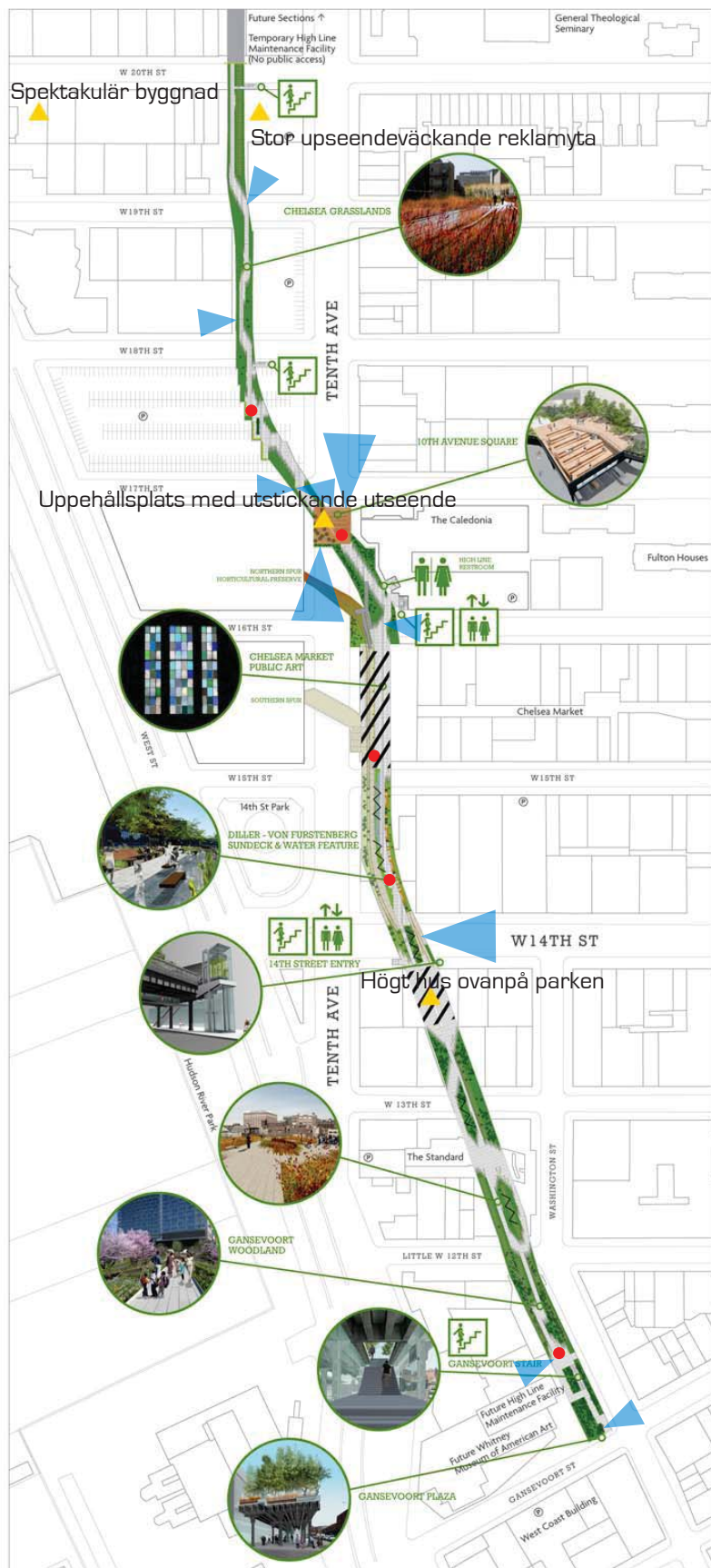

Här ovan ser vi växtval på The High Line, bilderna är tagna i början av November, när gräs och vissa blommor fortfarande står i blom. Gräs är ett vanligt inslag på stråket och påminner oss om hur det såg ut här tidigare.

Analys

Vår analys visar var de flesta väljer att promenera, var de väljer att sätta sig och vila och vilka platser som fungerar som mötesplats. Den visar även viktiga landmärken som människor verkar förhålla sig till, hur promenadstråket är indelat i olika distrikt och hur barriärer ligger på stråket. Vi har också noterat var viktiga utsiktsplatser är belägna på stråket samt landmärken i den omkringliggande staden som har betydelse.

- Landmärke
- Siktlinje
- Samlingsplats
- Barriär
- Område under tak

Skiss och fotoprocess

Vår skiss och fotoprocess har pågått under tre månader när vi kontinuerligt har besökt parken. Växlingar i väder och årstid visas på bilderna och ger en bild av hur parkstråket förändras från september till december.

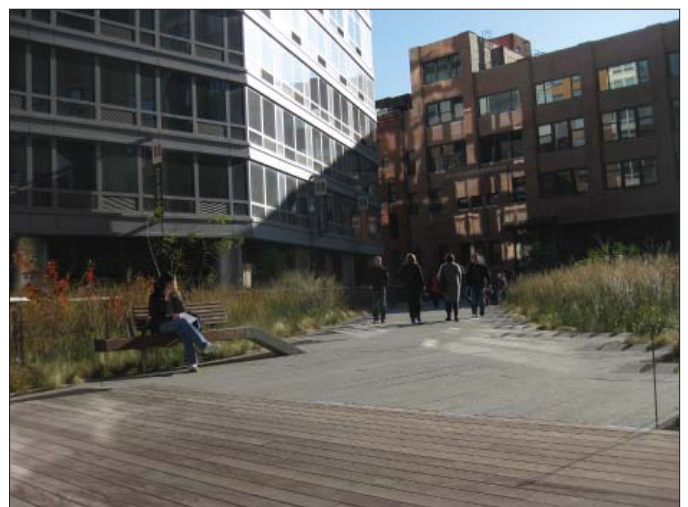
Skiss som skall ge känslan av parkliv mitt i storstaden. New Yorks skyline påminner oss om storskaligheten, växtmaterialet om det naturliga och livet i en mindre skala, människan symboliserar funktion och rekreation.

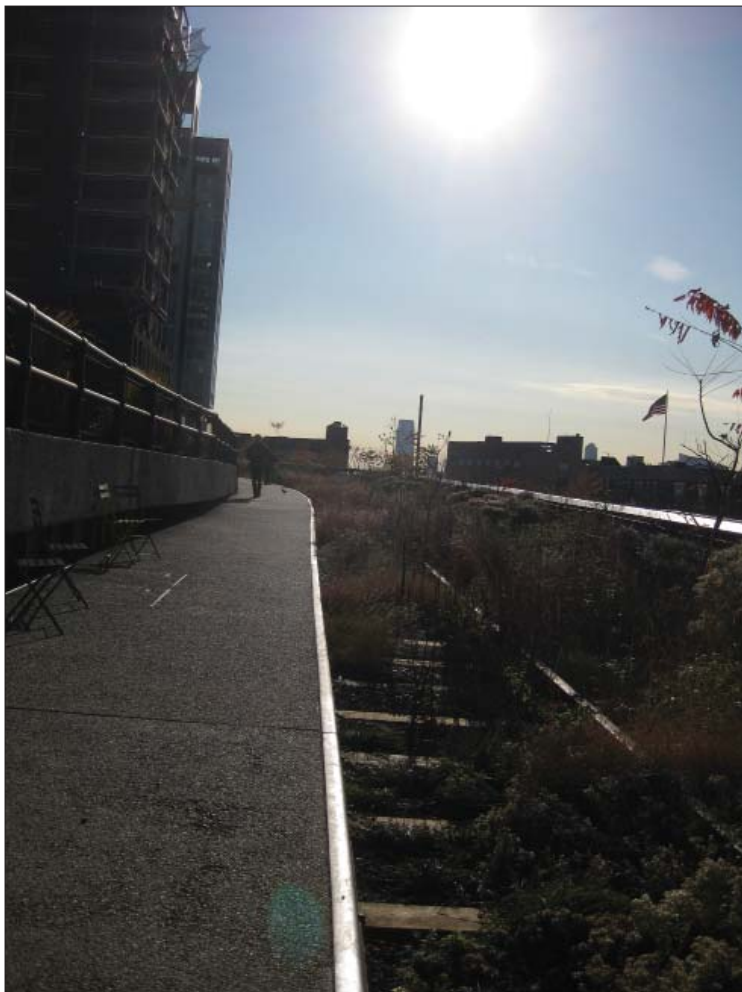
The High Line en tidig morgon.

Utsikt från The High Line ner mot Chelsea.

På stråket märker man av närheten till byggnader.

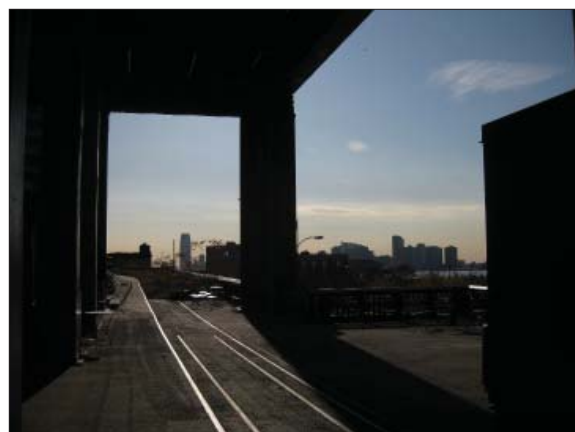
Promenadstråket delar sig på några ställen, till vänster ser vi ett sidostråk till huvudstråket.

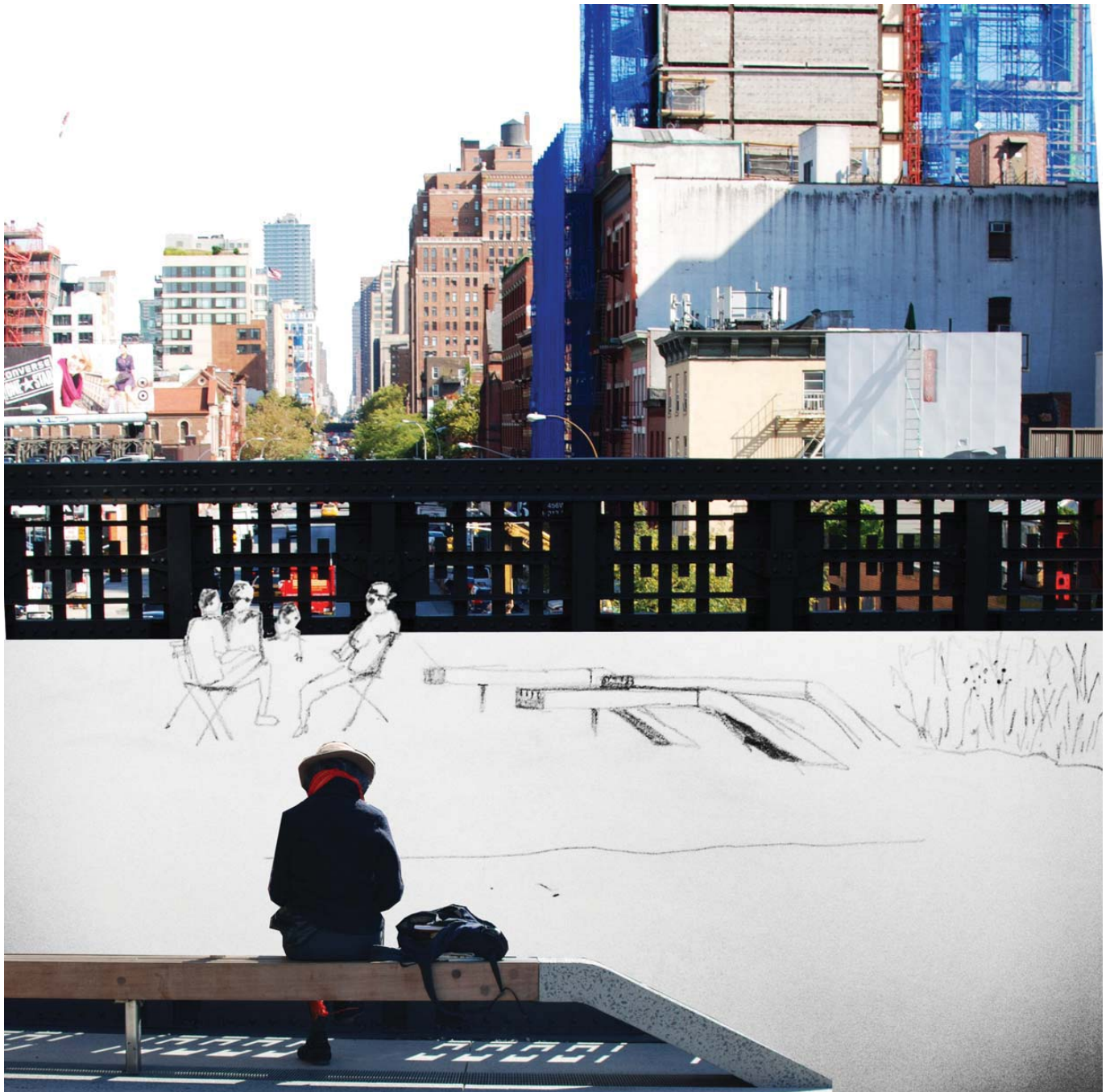
Här nedan ser vi hur nära Hudson River promenastråket ligger.

Vackra glasfönster är skapade av en glaskonstnär från Brooklyn.

På några ställen på stråket finns områden som ligger under tak. Där har Friends of the High Line föreläsningar, utställningar och andra happenings några gånger i månaden. Vid flera tillfällen finns det även chans att få en guidad tur av kunnig personal i parken.

En helt vanlig dag på The High Line.

Diskussion

The High Line är alltså utformad så att platsens historia binds samman med nutiden, med nya funktioner och med nya element. Vissa delar av den ursprungliga tåggränsen har bevarats och intrycket av den har förstärkts med hjälp av designen på bänkar, rabatter och annat. Parkstråkets detaljer smälter ihop till en enhetlig och välkomponerad helhet. Vi tycker att kompositionen av växter och olika material känns självklara, man kan se och förstå att det ligger mycket jobb bakom utformningen av stråket.

Landskapsarkitekterna som ritat The High Line har lyckats förvandla den tidigare övergivna platsen till ett populärt promenadstråk som uppskattas av människor i alla åldrar och med olika förutsättningar.

The High Line är inte riktigt en park i ordets traditionella mening och stråket skiljer sig väldigt mycket från exempelvis Central Park och Prospect Park som är två populära, mycket stora och naturrika parker i New York. The High Line är istället en modern park och ett bra exempel på ny urban landskapsarkitektur. Här finns inga stora öppna gräsytor, och inte heller grönska så långt ögat kan nå som i de tidigare nämnda traditionella landskapsparkerna. Och promenadstråket är väl underhållet och väl bevakat, vilket gör att det känns nästan som att gå in i ett museum eller i en privat trädgård. Baksidan av detta är att besökarna inte har så många olika alternativ att välja på när det kommer till aktiviteter på The High Line. Det är exempelvis svårt att sporta och leka på platsen, liksom att ha stora picknickar, kalas och andra spontana aktiviteter som vanligtvis uppstår i större och mer naturliga parker som inte har samma strikta skötsel som The High Line.

Vi hade innan vi började skriva detta arbete en känsla av att centrala New York är i behov av nya grönområden. Denna känsla förstärktes då vi såg hur populär The High Line har blivit bland stadens invånare och dess tillfälliga besökare. En solig dag är det till exempel mycket svårt att hitta en plats att sitta, trots att sittplatser faktiskt är någonting som det finns gott om på The High Line. Utifrån den enkätundersökning vi gjorde kunde vi också se hur mycket positiva åsikter det finns om parken, åtminstone hos dem som faktiskt väljer att besöka den. Det var väldigt få som svarade att promenadstråket har ersatt någon annan plats för dem, och detta kan ju faktiskt ses som någonting positivt. Det kan betyda att The High Line har fått dem att vistas utomhus mer än tidigare.

Något som vi reflekterat över är parkens placering i staden. Den ligger på en plats som redan har nära till Hudson River med sin intilliggande långa promenadpark och man kan tänka att denna park borde fylla behovet i området. Så The High Line är kanske inte en park som fyller ett akut behov som grön kil.

Men visst verkar den ändå uppskattas och behövas. Det faktum att den inte ligger i gatunivå är troligtvis något som bidrar till att öka parkens popularitet. Det gör den mer spännande eftersom man på avstånd kan iaktta vad som sker nere på gatan utan att störas av trafiken på samma sätt som i exempelvis promenadparken längs Hudson River som faktiskt är ganska trafikstörd. Avståndet ner till gatan från The High Line gör bullret avlägset. Parkens utsiktsplatser spelar säkert också en viktig del i dess popularitet. Man kan se långt mellan Manhattans höga byggnader, eller spana ut över Hudson River med dess båttrafik och ana New Jersey där på andra sidan. Hela idén med att göra en park av en gammal tågräls är nog faktiskt en bidragande orsak till de många besökarna, det är någonting som ligger i tiden att förvandla en gammal och sliten industriell plats till en ny park och att ta tillvara på dess tidigare karaktär. Andra exempel på detta är Landschaftspark Duisburg-Nord i Emscher i Tyskland, Gas Works Park i Seattle och Jardin Atlantique som alla tre tagit inspiration från, eller behållit tidigare industriella element. The High Line är alltså inte bara en "vanlig park", utan något av en sevärdhet.

Något man kan fundera över är hur The High Line skulle te sig som ett promenadstråk helt utan växtlighet. Dess största dragningskraft ligger nog inte främst i just detta utan snarare i den mäktiga utsikten, den nya designen och de historiska inslagen med järnvägsspåren. Skulle platsen fortfarande vara populär om den saknade växtlighet? Vi tror det. Växtligheten har visserligen en mycket stor del i designen, men den är antagligen inte den stora anledningen till att man besöker platsen, och designen skulle mycket väl ha kunnat se ut på ett helt annat sätt, utan växter, och fortfarande kännas rätt.

Vad kommer att hända med parken i framtiden, då den första förtjusningen lagt sig och den blivit en mer naturlig del av stadsbilden? Kommer besökarna att fortsätta att dyka upp år efter år? Och hur kommer gestaltningen att stå sig? Eftersom planteringarna på The High Line är en av parkens huvudkaraktärer kan man fundera på vad som skulle hända om intresseorganisationen Friends of The High Line plötsligt skulle upplösas och sluta tillföra pengar till parkens underhåll. Om budgeten för att sköta parken skulle sjunka till nivån av en av stadens andra, mindre uppmärksammade parker. Ironiskt nog skulle den ju då kanske återgå till att vara den vildväxta platsen den en gång var med sina självsådda plantor. Vi tror att The High Line kommer att behålla relativt stor popularitet vad som än händer. Den har för många unika egenskaper för att övergivas av stadens invånare, och var ju som tidigare sagts attraktiv för besökare redan innan promenadstråkets anlades.

I början av arbetet frågade vi oss hur väl The High Line har kommit att fungera som en grön kil. Vad vi kommit fram till är att den nyanlagda promenadparkens huvudfunktion inte är just detta, men att den definitivt fungerar som en annan typ av kil.

The High Line har visserligen en ganska stor andel grönyta, men denna är begränsad till rabatter som kantar gångtorna. Det finns alltså inga grönytor som får beträdas av besökarna. Och eftersom stråket är ganska smalt blir dessa rabatter inte heller särskilt stora. Man har planterat en hel del träd, men dessa kommer inte att kunna växa sig så stora och effektgivande som i naturen eftersom växtbäddarna är relativt grunda. The High Line har alltså bara en viss funktion som grön kil, men framför allt en funktion som viloplats från gatans kaos. Och kanske är det just denna typ av plats som är mest eftersträvarvärd mitt inne i gatunätet i centrala New York. Man arbetar ju just nu med att skapa större grönområden längs med Manhattans och Brooklyns stränder. Dessa parker kommer nog att fylla en större funktion som just grönområden. Kanske skulle man behöva fler promenadstråk som The High Line i centrala New York. Vi tycker att det faktum att parken är upphöjd är extra viktigt, det gör att man som besökare får en tydlig kontrast och distans till gatumiljön som kan vara ganska utmattande.

Referenser

Friends of the High Line (2009). The High Line. [senast uppdaterad 2009] [elektronisk]

Tillgänglig: < <http://www.thehighline.org/> > [2009-12-08].

Hazari P (2008). Designing the High Line: Gansevoort Street to 30th Street. New York, NY.

Lynch K (1960). The Image of the City. MIT Press, Cambridge, MA.